ЄВРОПА БЕЗ БАР'ЄРІВ
громадська організація

Огляд стратегічних документів у сфері управління кордонами

Павло Кравчук

Ірина Сушко

Катерина Кульчицька

КИЇВ 2018

У 2018 році Україна продовжує реформи у сфері управління кордонами, які передбачені низкою рамкових документів і покликані зробити кордон більш захищеним і зручним. Стратегічно ці зміни орієнтовані на досвід і стандарти Європейського Союзу, зокрема, завдяки тому що в українському контексті важливим поштовхом до прискореного впровадження новітніх підходів у сфері управління кордонами в Україні стало надання Європейським Союзом **Плану дій з візової лібералізації (ПДВЛ, листопад 2010 р.)**.

Завдання, передбачені ПДВЛ, сприяли еволюції концептуальних поглядів на суть і зміст політики управління кордонами, що передбачає наявність інституцій, спроможних вирішувати комплексні завдання, і відповідного нормативно-правового забезпечення. Виконання Україною завдань ПДВЛ, пов'язаних із управлінням кордонами, залишиться актуальним протягом періоду постлібералізаційного моніторингу (орієнтовно до 2024 року).

В контексті виконання завдань з візової лібералізації, Україна істотно просунулась у законодавчому забезпеченні політики **інтегрованого управління кордонами (ІУК)**, - концепції, спрямованої на створення та підтримку балансу між ефективною охороною кордону та збереженням його відкритості для законної транскордонної діяльності та руху осіб.

Згідно з європейськими нормативно-правовими документами, ІУК передбачає:

- Прикордонний контроль та нагляд, включаючи відповідне вивчення ризиків та розвідку;
- Розслідування транскордонної злочинності у співпраці з компетентними правоохоронними органами;
- Модель чотирирівневого контролю (заходи у третіх країнах, співпраця із сусідніми країнами, контроль кордонів та контрольні заходи в межах зони вільного пересування осіб, включаючи нагляд за іноземцями та контроль за їх поверненням);
- Міжвідомчу співпрацю з управління кордонами (прикордонні служби, митниця, поліція, міграційні служби, служби безпеки та інші профільні органи); координацію міжнародного співробітництва.

Першу **Концепцію ІУК** в Україні було ухвалено в 2010 році[1]. Документ фокусувався на вирішенні проблем формування основних принципів ІУК, стратегічного планування, неналежної координації суб'єктів управління кордонами тощо. З 2016 року ця концепція втратила чинність у зв'язку з ухваленням нової[2]. Кожну з двох Концепцій передбачалося імплементувати через План дій з їх виконання – перший було ухвалено в 2011 році[3], другий – у серпні 2016-го[4]. Порівняння двох пар документів «Концепція-План дій» (далі для зручності – просто Концепція або документ) демонструє як еволюцію підходу до ІУК в Україні, так і його певну тяглість.

Новації чинної Концепції ІУК

Назагал чинна концепція має відмінне від першої тлумачення стратегічних засад. Так, якщо в преамбулі попередньої концепції йдеться про «геополітичне розташування України» як підставу для постановки проблеми управління кордонами, і лише в кінці як про очікуваний результат згадується про виконання «зобов'язань України в рамках

[1] http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2031-2010-%D1%80
[2] http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1149-2015-%D1%80
[3] https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/243966265
[4] https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249285713

безвізового діалогу з Європейським Союзом», то новий документ вже в першому абзаці прямо посилається на зобов'язання України у рамках Плану дій з візової лібералізації та Порядку денного Угоди про асоціацію з ЄС. Проте попри це, орієнтація на стандарти Європейського Союзу в управлінні кордонами є великою мірою лейтмотивом і першої Концепції та Плану Дій, в яких ідеться про запровадження європейських стандартів в процедурі пропуску через кордон, проведенні паспортного контролю, оформлення візових документів у консульствах України, контролю за перебуванням іноземців в Україні, навчальних програмах підготовки персоналу Прикордонної служби тощо.

Якщо для першої Концепції головним і фактично єдиним викликом є відсутність стратегічного підходу до управління кордонами та брак координації між суб'єктами процесу, то друга посилається також і на конкретні нові безпекові виклики, зокрема агресивні дії Російської Федерації, окупацію нею Криму та міграційну кризу в країнах ЄС.

Російський фактор спричинив суттєву зміну в підході до проблем і викликів кордону. Наприклад, якщо перший документ ставить серед пріоритетних завдань укладення Міжнародних договорів щодо державного кордону в Азовському і Чорному морях та Керченській протоці, розмежування виключної (морської) економічної зони і континентального шельфу між Україною і Російською Федерацією, то в другому вже йдеться лише про завдання з «позначення українсько-російського кордону на місцевості», і відсутні такі пункти про співпрацю з РФ як взаємне визнання окремих результатів митного контролю.

Водночас у другій Концепції суттєво більше уваги приділено питанням морських меж України та вперше з'являється проблематика силового захисту кордону, що також великою мірою є реакцією на безпековий виклик з боку Росії. Так, ідеться про організацію спільного несення служби на морських та річкових ділянках з морськими/береговими охоронами держав-членів ЄС, створення суцільної зони спостереження на морській ділянці кордону, вдосконалення механізму здійснення контролю за плаванням і перебуванням українських та іноземних невійськових суден і військових кораблів у територіальному морі України, внутрішніх водах, стоянки суден у портах, визначення порядку застосування корабельно-катерного складу Морської охорони Держприкордонслужби, чого не було в першій Концепції.

Крім того, другий документ передбачає розробку механізмів залучення підрозділів Збройних Сил і Національної гвардії до захисту державного кордону, «здійснення заходів щодо недопущення масового переходу державного кордону з території суміжних держав», взаємодії Морської охорони Держприкордонслужби та Військово-Морських Сил Збройних Сил в умовах водного середовища, розроблення методики застосування в діяльності ДПСУ підрозділів швидкого реагування.

У другій Концепції з'являється і проблематика окупованих територій, проте з певною диспропорцією. У постановці проблеми згадано як дії РФ у Донецькій і Луганській областях, так і окупацію Криму, однак далі йдеться тільки про питання «контролю над державним кордоном в межах Донецької та Луганської областей», тоді як завдань, у яких фігурував би Крим, немає ні в Концепції, ні в Плані дій з її реалізації.

Окрім реакції на виклики, пов'язані з агресією, друга Концепція містить і інші новації у сфері ІУК. Зокрема, у ній вперше з'являється поняття «цивільного демократичного контролю» над діяльністю суб'єктів ІУК і стратегічної комунікації з суспільством, що включає формування сталих ефективних зв'язків з населенням та інститутами

громадянського суспільства, використання їх потенціалу в реалізації державної політики, інформування громадськості про діяльність суб'єктів інтегрованого управління кордонами.

Новою позитивною рисою другої Концепції є наявність кінцевого терміну імплементації (2020 рік).

Пізніша Концепція також звертає увагу на необхідність запровадження «європейських стандартів прозорості та доброчесності» в інтегрованому управлінні кордонами, ставить завдання розробити механізм контролю «другої лінії», що теж вводить в контекст ІУК нові терміни, хоча тематично й відповідає деяким з норм попереднього документа.

Тяглість

У багатьох інших аспектах стратегічні завдання ІУК в Україні були модифіковані, але зберегли тяглість із формулюваннями попередньої концепції. Це стосується таких базових цілей як:

- запровадження чотирирівневої системи контролю
- системи аналізу ризиків
- міжвідомчої та міжнародної співпраці
- обміну даними
- спільного патрулювання та контролю на кордоні
- реадмісії
- співпраці у сфері протидії транскордонній злочинності
- спрощення процедури перетину кордону
- завершення оформлення кордону з суміжними державами
- модернізації мережі пунктів пропуску тощо.

При цьому формулювання другої Концепції часто більш конкретні і наочні, тоді як першій закидали розмитість і нечіткість формулювань ще після її ухвалення в 2010 році[5]. Наприклад, там, де йдеться про учасників процесу управління кордонів, у другій Концепції, на відміну від першої, наводиться їх перелік, так само як і перелік міжнародних організацій, поглиблена співпраця з якими передбачена ІУК. Якщо в першій Концепції кілька разів згадується «аналіз ризиків» як такий, то в другій ідеться про використання конкретної спільної інтегрованої моделі аналізу ризиків держав-членів ЄС (відома за абревіатурою CIRAM). Так само на зміну загальному твердженню про необхідність укладення договорів щодо «реадмісії осіб з державами походження незаконних мігрантів та державами їх транзитного прямування» прийшло завдання з укладення, серед іншого, «Імплементаційних протоколів до Угоди між Україною та ЄС про реадмісію осіб із Республікою Польща, Угорщиною, Румунією та Словацькою Республікою».

Втрачені норми

Водночас деякі з завдань і орієнтирів перших Концепції та Плану дій з її виконання не знайшли відображення у наступному документі. Крім норм, які втратили актуальність через російську агресію, друга Концепція не містить згадок, наприклад, про дотримання прав людини під час діяльності суб'єктів ІУК, яка, хоч і побіжна, була наявна у першій (тематично схожий зміст мають пункти про запровадження європейських стандартів у процесі контролю на кордоні, проте прямих згадок терміну «права людини» немає).

[5] http://www.ier.com.ua/ua/publications/comments?pid=2537

Зникли також кілька конкретних норм, які стосуються міжнародної та міжвідомчої співпраці. Так, перша Концепція передбачала створення Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами, діяльність якої, однак, не була прописана у другій. Перша Концепція також передбачала участь України у Форумі Чорноморського прикордонного співробітництва і видання інформаційного бюлетеня «Інтегроване управління кордонами в Україні». З другої Концепції ці пункти було видалено, хоча, наприклад, Форум і участь у ньому України тривають.

Також другий документ не містить таких детальних норм щодо підготовки персоналу ДПСУ, які були наявні в першій Концепції.

Нова стратегія

Оновлена Концепція ІУК розрахована тільки на період до 2020 року, а ситуація в Україні та світі швидко змінюється, тож вже у 2018 році в Україні обговорюється необхідність ухвалення оновленого механізму ІУК[6] - **Стратегії інтегрованого управління кордонами**[7], яка, за словами представників ДПСУ, базуватиметься на 11 принципах ІУК ЄС. В анонсі розробки стратегії не наведено перелік цих принципів, але найімовірніше, йдеться про 11 базових компонентів ІУК, визначених статтею 4 Регуляції ЄС 2016/1624[8]:

1. Контроль на кордоні, включаючи заходи, спрямовані на спрощення легального перетину кордону, на протидію і запобігання транскордонним злочинам (торгівля людьми, тероризм), на осіб, що потребують міжнародного захисту
2. Пошукові та рятувальні операції щодо осіб, що потрапили в біду на морі
3. Аналіз ризиків для внутрішньої безпеки та загроз, що можуть справити вплив на функціонування або безпеку зовнішніх кордонів
4. Співпраця між країнами-членами, за підтримки та координації агенції кордонів ЄС Frontex
5. Міжвідомча співпраця між органами влади у кожній країні-члені, які відповідають за контроль на кордоні або виконують інші завдання на кордоні, а також з відповідними інституціями та агенціями ЄС, включаючи регулярний обмін інформацією через наявні інструменти, такі як Європейська система спостереження за кордоном (EUROSUR)
6. Співпраця з третіми країнами, зокрема країнами-сусідами та тими, що визначені шляхом аналізу ризиків як країни походження чи транзиту неврегульованих мігрантів
7. Технічні та операційні заходи в межах Шенгенської зони, що мають стосунок до контролю кордонів і спрямовані на неврегульовану міграцію та протидію транскордонній злочинності
8. Повернення громадян третіх країн, щодо яких винесено рішення про повернення країнами-членами
9. Використання найпередовіших технологій, включаючи системи аналізу великих масивів даних
10. Механізм контролю якості, зокрема Шенгенський механізм оцінки та можливо, національні механізми, які би забезпечили впровадження законодавства ЄС
11. Механізми солідарності, зокрема, інструменти фінансування ЄС

[6] https://dpsu.gov.ua/ua/news/V-Administracii-Derzhprikordonsluzhbi-vidbuvsya-seminar-shchodo-podalshogo-vprovadzhennya-principiv-integrovanogo-upravlinnya-kordonami/
[7] https://dpsu.gov.ua/ua/news/V-Administracii-vidbulos-chergove-zasidannya-Virtualnogo-kontaktnogo-analitichnogo-centru-subktiv-integrovanogo-upravlinnya-kordonami/
[8] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1624&from=EN

Тут варто зазначити, що принципи, викладені в даній статті, створені на тлі міграційної кризи в ЄС і супутнього посилення агенції Frontex разом із самим концептом зовнішнього кордону ЄС, лягли в основу дискусії про ухвалення **Стратегії інтегрованого управління кордонами** і в самому Європейському Союзі.

Попри певні технічні відмінності, більшість із цих принципів відповідають нормам вже чинної Концепції ІУК, і можуть бути застосовані для створення нової Стратегії в Україні. Однак безпекова загроза з боку Росії і наявність окупованих територій є особливими викликами України, які також повинні знайти відображення у новій Стратегії.

ІУК в інших стратегічних документах

Впровадження інтегрованого управління кордонами передбачено також **Угодою про Асоціацію між Україною та ЄС,** що містить перелік завдань у сфері міграції, притулку та управління кордонами (Преамбула, Розділ III «Юстиція, свобода і безпека», низка статей, що стосуються митної політики, торгівлі та транспорту)[9]. Урядовий Офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції та Офіс Віце-прем'єр-міністра з європейської та євроатлантичної інтеграції у **Звіті про виконання Угоди про асоціацію за 2017 рік** одним з ключовим завдань наступного року визначили необхідність продовження реалізації Концепції ІУК та відповідну взаємодію з ЄС[10]. Реалізація Концепції інтегрованого управління кордонами та низка конкретних заходів, спрямованих на посилення і підвищення якості контролю, прописані у **Плані дій з виконання Угоди про Асоціацію[11]**, затвердженому 25 жовтня 2017 року.

У грудні 2018 року український уряд планує представити на розгляд Комітету Асоціації Україна-ЄС новий **Порядок денний з питань юстиції, свободи та безпеки[12]**, що пропонує такі пріоритети для співпраці України та ЄС у сфері ІУК[13]:

- Впровадження спільного прикордонного контролю з країнами ЄС, що межують з Україною
- Розвиток співпраці у сфері аналізу ризиків
- Підписання операційної Угоди між Україною та ЄС, що б дозволила агенції кордонів FRONTEX діяти на території України та встановлювала б межі повноважень і відповідальності членів команд FRONTEX
- Розширення мандату Консультативної Місії ЄС (EUAM) з реформування сектору цивільної безпеки, зокрема в галузі інтегрованого управління кордонами
- Розробка можливостей використання досвіду ЄС у впровадженні IT-рішень у сфері інтегрованого управління кордонами, зокрема стосовно Європейської системи інформації та авторизації подорожей (ETIAS), в контексті набрання чинності Указу Президента України № 256/2017[14]
- Створення Національного Плану дій з імплементації корпусу Schengen acquis в українське законодавство
- Підтримку України у розвитку інтегрованого управління кордонами, включаючи «розумну» політику та керування ідентифікацією на основі біометрики

---

[9] http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/984_011

[10] https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf

[11] https://eu-ua.org/plan-zakhodiv-z-vykonannia-uhody

[12] https://eu-ua.org/novyny/minyust-onovyv-plan-diy-z-yustyciyi-svobody-ta-bezpeky-mizh-yes-ta-ukrayinoyu

[13] Відповідно до тексту, наданого українським урядом «Європі без бар'єрів»

[14] Указ «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 10 липня 2017 р. «Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержанням ними правил перебування на території України»

- Встановлення інтегрованої системи контролю та спостереження на Чорному морі та гирлі Дунаю
- Модернізація комунікаційного та інформаційного обладнання у регіональних підрозділах прикордонної служби
- Оновлення та модернізація наявної прикордонної інфраструктури
- Подальша підтримка розвитку всеохопного проекту з ІУК, започаткованого відповідно до Угоди про фінансування 2017 (Further Support to the Development of a Comprehensive IBM project for Ukraine initiated under Financing Agreement Technical Cooperation Facility 2017)
- Підвищення кваліфікації персоналу, залученого до контролю на кордоні, зокрема щодо мовних компентенцій

Впровадження європейських стандартів управління кордонами після візової лібералізації

Станом на 2018 рік триває співпраця державної прикордонної служби України та інших суб'єктів ІУК з відповідними органами та місіями Європейського Союзу. Зокрема, це співпраця з агенцією FRONTEX у рамках **мережі аналізу ризиків східних кордонів ЄС (EB-RAN)**. У рамках мережі здійснюється щомісячний обмін статистичною інформацією між країнами-учасницями мережі, спільно відпрацьовується щорічний звіт про обстановку на кордоні. Крім того, в Україні діють місії ЄС EUAM і EUBAM, розвивається співпраця з Європолом, Євроюстом, Інтерполом, Міжнародною організацією з міграції тощо.

У 2016-2018 роках новою формою безпосереднього технічного співробітництва та інституційної розбудови ДПСУ з Європейським Союзом став проект TWINNING (2016-2018), у рамках якого було ухвалено низку нових документів і норм.

Проект охопив кілька важливих компонентів, які сприяли комплексному моніторингу та оцінці виконання Концепції ІУК. Це дало можливість виявити прогалини діючої системи прикордонного контролю та визначити пріоритети подолання проблем і подальшого впровадження ІУК. Також проект передбачав удосконалення системи прикордонного контролю та наближення законодавства і процедур у сфері виявлення викрадених автомобілів до стандартів ЄС (що певною мірою означає і наближення до стандартів роботи країн Шенгенської зони).

Зокрема, у 2018 році було розроблено Національний механізм оцінювання стану реалізації інтегрованого управління кордонами в Україні (**Національний механізм з оцінювання ІУК**)[15] з урахуванням положень Регламенту ЄС 1053/2013[16], який визначає механізм моніторингу виконання Шенгенського законодавства, у тому числі щодо управління кордонами. Також у рамках Twinning підготовано нову **Концепцію підвищення ефективності виявлення підроблених документів**, що включає обмін інформацією та міжнародну співпрацю, а також **План дій з її виконання**. Нормативна база ІУК поповнилась і ще однією **Концепцією з удосконалення системи виявлення у пунктах пропуску викрадених транспортних засобів**[17].

Висновки

[15] https://dpsu.gov.ua/ua/news/v-administracii-derzhprikordonsluzhbi-prezentovano-instrukciyu-shchodo-nacionalnogo-mehanizmu-ocinyuvannya-stanu-integrovanogo-upravlinnya-kordonami-v-ukraini-/
[16] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R1053&from=EN
[17] http://www.center.gov.ua/pres-tsentr/novini/item/2846

Україна вже щонайменше вісім років послідовно впроваджує підхід інтегрованого управління кордонами, орієнтуючись на досвід, стандарти, технічну і консультаційну підтримку ЄС. Концепція ІУК закладена в таких базових міжнародних документах як План дій з візової лібералізації та Угода про Асоціацію між Україною та ЄС, та ймовірно, буде представлена в оновленому Порядку денному Україна-ЄС з питань юстиції, свободи та безпеки.

На даний момент рамковим документом для імплементації підходу ІУК в Україні є Концепція ІУК і План дій з її впровадження, ухвалені у 2015-2016 роках, які частково розвивають, а частково оновлюють норми та завдання з аналогічної Концепції 2010 року.

Загроза з боку Російської Федерації змінила пріоритети Концепції ІУК, ставши причиною зміщення фокусу уваги Концепції з демаркації кордону з РФ на пошук механізмів його фактичного захисту. З'явилися положення про застосування морських підрозділів і Збройних сил, фактичне встановлення лінії кордону на місцевості. Чинна Концепція враховує факт окупації частини України, однак більше уваги приділяє східному регіону, аніж Криму.

Проте назагал базовими пріоритетами у сфері управління кордонами для України станом на 2018 рік є, як і раніше, впровадження Концепції ІУК, імплементація європейських стандартів, посилення міжвідомчої співпраці, посилення міжнародної співпраці та впровадження спільного контролю/патрулювання на кордоні, впровадження чотирирівневої системи контролю за в'їздом і перебуванням іноземців, імплементації угод про реадмісію, завершення оформлення кордонів з країнами, що колись входили до СРСР. Більшість із цих завдань зазнали суттєвої еволюції за час впровадження, і стоять на значно вищому щаблі імплементації, ніж на початку впровадження ІУК.

Це обумовило більш конкретний, диверсифікований і новаторський підхід до формування завдань чинної Концепції та Плану дій. Зокрема, вона передбачає «цивільний демократичний контроль» над діяльністю суб'єктів ІУК, і інформування суспільства про цю діяльність. Водночас деякі норми, наявні в першій концепції, не були відображені в другій – зокрема, робота Міжвідомчої робочої групи, експліцитна згадка про дотримання прав людини, детальні завдання у сфері підготовки персоналу.

З огляду на те, що зараз планується створення Стратегії інтегрованого управління кордонами, видається доцільним залучити громадські організації й аналітичні центри до її розробки, що відповідало б задекларованому принципу цивільного контролю, і включити до Стратегії як норми, спрямовані на подальшу імплементацією задекларованих у другій Концепції принципів ІУК, так і окремі норми першої Концепції, які не були збережені у другій, але відповідають європейським принципам.

Зокрема, для посилення міжвідомчої співпраці варто почати діяльність Міжвідомчої робочої групи, що могла б ефективно й оперативно координувати діяльність суб'єктів ІУК, закріпивши її роботу у Стратегії.

Оскільки людина та її права є засадничою цінністю української правової системи, нова Стратегія обов'язково має містити явну згадку про необхідність дотримання прав людини у діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами.

У контексті безпекових викликів з боку Російської Федерації у чинній Концепції ІУК непропорційно мало уваги приділено Криму та розмежуванню в Азовському морі. Попри те, що фактичне розмежування територіальних вод і виключної морської економічної зони

не видається можливим у короткостроковій перспективі, це завдання мусить бути відображено в довготерміновій Стратегії, так само, як питання контролю межі з окупованою територією.

ДОДАТОК

Перелік основних нормативно-правових актів України та ЄС, які регулюють сферу інтегрованого управління кордонами

Стратегічні документи

1. Угода про Асоціацію між Україною та ЄС (зокрема, розділ III «Юстиція, свобода і безпека»). Текст
2. План дій з візової лібералізації (Текст)
3. План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною (Текст)
4. Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції інтегрованого управління кордонами» (Текст)
5. Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції інтегрованого управління кордонами» (Текст)
6. Інструкція з Національного механізму контролю якості (механізм оцінювання та моніторингу впровадження принципів інтегрованого управління кордонами та стану оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби)

Документи, які регулюють сферу контролю, ухвалені з 2014 року

1. Указ Президента «Про заходи, пов'язані із запровадженням Європейським Союзом безвізового режиму для громадян України» (Текст)
2. Рішення РНБО «Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержанням ними правил перебування на території України» від 10 липня 2017 року (Текст)
3. Рішення РНБО від 1 березня 2018 року «Про невідкладні заходи з нейтралізації загроз національній безпеці у сфері міграційної політики» (Текст)
4. Постанова Кабміну «Деякі питання перетинання державного кордону України» (Текст)
5. Постанова Кабміну «Про затвердження Правил оформлення віз для в’їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію» (Текст)
6. Постанова Кабміну «Про затвердження Порядку в’їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї» (Текст)
7. Постанова Кабміну «Деякі питання перетинання державного кордону України» (обмеження в’їзду громадян РФ) (Текст)
8. Розпорядження Кабміну «Про затвердження плану заходів щодо інженерно-технічного облаштування українсько-російського державного кордону в межах Чернігівської, Сумської, Харківської та Луганської областей, українсько-молдовського державного кордону, територій, прилеглих до адміністративної межі з тимчасово окупованою територією Автономної Республіки Крим» (Текст)
9. Наказ МВС «Про затвердження Порядку проведення підрозділами органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України процедури

здійснення контролю другої лінії іноземців та осіб без громадянства під час в'їзду в Україну» (Текст)

10. Наказ МВС «Про затвердження Порядку перевірки автомобільних транспортних засобів, які перетинають державний кордон України або адміністративний кордон між Херсонською областю і тимчасово окупованою територією Автономної Республіки Крим, з метою виявлення викрадених» (Текст)
11. Наказ МВС «Про затвердження Порядку дій уповноважених службових осіб Державної прикордонної служби України в разі виявлення в пунктах пропуску через державний кордон України та контрольних пунктах в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї осіб, стосовно яких надано доручення, та порядку взаємодії органів охорони державного кордону з уповноваженими державними органами, які надали доручення» (Текст)
12. Спільний наказ МЗС, МВС, СБУ «Про затвердження Вимог до організації роботи з оформлення віз для в'їзду в Україну і транзитного проїзду через її територію» (Текст)
13. Спільний наказ МВС, Мінінфраструктури «Про затвердження Порядку здійснення прикордонного контролю організованих груп пасажирів у пунктах пропуску через державний кордон для морського та автомобільного сполучення» (Текст)

Документи ЄС

1. EU Regulation 2016/1624 on the European Border and Coast Guard (чинне законодавче визначення інтегрованого управління кордонами). Текст
2. EU Regulation 2017/371 on revision of the suspension mechanism (Текст)
3. EU Regulation 1053/2013 on evaluation and monitoring mechanism to verify the application of the Schengen acquis (Текст)